

Σημείωμα του Εκδότη: Από την 'Αρχαιολογία Ενός Κόσμου' σε Έναν Κόσμο, Πολλές Αρχαιολογίες Nick Shepherd

Καλωσήρθατε στο πρώτο τεύχος του *Αρχαιολογίες*, του επιστημονικού περιοδικού του Παγκόσμιου Αρχαιολογικού Συμβουλίου. Υπάρχουν δύο λόγοι που κάνουν αυτήν την προσθήκη στην υπάρχουσα επιστημονική βιβλιογραφία σημαντική και καινούρια. Ο πρώτος είναι ότι το περιοδικό λειτουργεί ως ένα φόρουμ για μία σειρά συζητήσεων και διαλόγων οι οποίοι συνδέουν τις αρχαιολογίες που χαρακτηρίζουν το Βορρά και το Νότο, την Ανατολή και τη Δύση, ανεπτυγμένες και μη ανεπτυγμένες συνθήκες, όπως και υπερισχύοντα και πιο αδύναμα έθνη, ομάδες και άτομα. Ο δεύτερος λόγος αφορά στην εμφατική αναγνώριση ότι αυτή η πολυφωνία δημιουργείται από σχέσεις ισχύος και πλεονεκτημάτων, από διαφορετική πρόσβαση σε πόρους, και από διαφορετικές ομάδες μνήμης και ιστορικής εμπειρίας. Ο δεύτερος λόγος ειδικά μάς μεταφέρει πέρα από την πολιτική της εκπροσώπησης σε κάτι διαφορετικό και ενδεχομένως λιγότερο συμβατικό. Για αυτούς τους νέους καιρούς προτείνουμε ένα νέο σύνθημα: όχι 'Αρχαιολογία Ενός Κόσμου', αλλά Ένας Κόσμος, Πολλές Αρχαιολογίες.

Σημείωμα της Συν-εκδότριας: Ατενίζοντας το Μέλλον K. Anne Pyburn

Η Συν-εκδότρια K. Anne Pyburn συγχαίρει τον Nick Shepard για το πρώτο τεύχος και παρουσιάζει τη «Διδασκαλία της Αρχαιολογίας ως μία Επαναστατική Πράξη» ως το θέμα του δεύτερου τεύχους, το οποίο θα επιμεληθεί.

Κατοικώντας στα Σύνορα, Δράση στη Διασταύρωση; Φεμινιστικές και Ιθαγενείς Αρχαιολογίες 2005 Margaret W. Conkey

Αυτό το άρθρο αφορά στις πιθανές διασταυρώσεις μεταξύ αυτών που μπορούν να θεωρηθούν φεμινιστικές και ιθαγενείς αρχαιολογίες. Το δοκίμιο κινείται από μία ιστορία των διασταυρώσεων στη Δυτική επιστημονική σκέψη προς μία θεώρηση των δύο αυτών διαφορετικών αρχαιολογιών, των διαφορών τους και των πιθανών κοινών τους μελημάτων, και θέτει το ερώτημα «τι μπορούμε να κερδίσουμε από μία διασταυρωτική προσέγγιση;» Δύο διαστάσεις αρχαιολογικής ερμηνείας βασικές και στους φεμινιστές και στους ιθαγενείς επιστήμονες είναι: 1) ο τόπος και ο ρόλος της «εμπειρίας», και 2) οι χρήσεις των προφορικών παραδόσεων και της αφήγησης. Προτείνονται μερικές απο-αποικιοκρατικές μεθοδολογίες και αντι-έρευνα (counter-research) στην αρχαιολογία. Τέλος, συζητούνται δύο απόψεις της αρχαιολογίας, για τις οποίες η διασταυρωτικότητα και η συνεργασία μπορεί να αποδειχτούν αποδοτικές: η κατανόηση των ρόλων των φύλων και η αρχαιολογία του χώρου. Αυτή η επισκόπηση, με το να υποστηρίζει ότι και οι δύο αρχαιολογίες μοχθούν προς την κατεύθυνση της μεταμόρφωσης των αρχαιολογικών πρακτικών, στοχεύει στο να ενθαρρύνει την περαιτέρω ανάπτυξη της μεταμορφωτικής συνασπισμένης συνείδησης.

Αρχαιολογική Εθνογραφία: Συζητήσεις γύρω από τον Εθνικό Δρυμό Kruger Lynn Meskell

Αυτό το άρθρο εκθέτει τις δυνατότητες για μία υβριδική πρακτική την οποία αποκαλώ αρχαιολογική εθνογραφία, η οποία συνδέει την αρχαιολογία και την κοινωνικο-πολιτισμική ανθρωπολογία. Η έρευνά μου διεξήχθη στα όρια του Εθνικού Δρυμού Kruger, με άτομα από την κοινότητα Malatje, και επιπλέον με κοινωνικούς οικολόγους, δασονόμους, μεταφραστές και διαχειριστές πολιτιστικής κληρονομιάς που εργάζονταν στον εθνικό δρυμό. Αυτή η έρευνα συμβάλλει και κάνει κριτική αποτίμηση του κεντρικού ρόλου που κατέχει η αρχαιολογική

κληρονομιά στη Νότιο Αφρική και τους πολλαπλούς ρόλους της στη διαμόρφωση νέων υποκειμενοτήτων στο κοσμοπολιτικό, μετα-αποικιακό έθνος.

‘Όλο καπνός και καθρέφτες...’ Το Παγκόσμιο Αρχαιολογικό Συμβούλιο, 1987-2004 Peter Stone

Αυτό το άρθρο περιγράφει τη γένεση και την εξέλιξη του Παγκόσμιου Αρχαιολογικού Συμβουλίου (ΠΑΣ) από το επιτυχημένο Συνέδριο του Σαουθάμπτον (ΠΑΣ-1) του 1986 μέχρι το 2004. Αναφέρεται στην απαγόρευση της συμμετοχής ερευνητών από τη Νότιο Αφρική και τη Ναμίμπια στο ΠΑΣ-1, η οποία είχε ως αφορμή να χάσει το ΠΑΣ το ρόλο του ως το 11^ο συνέδριο της Διεθνούς Ένωσης Προϊστορικών και Πρωτοϊστορικών Επιστημών (IUSPP), το οποίο είναι υπό την αιγίδα της UNESCO. Το άρθρο σημειώνει ότι υπήρχαν θεμελιώδεις διαφορές στην κατανόηση των ρόλων και των υποχρεώσεων των αρχαιολόγων μεταξύ των διοργανωτών του ΠΑΣ-1 και του IUSPP πριν να δημιουργηθεί το ρήγμα λόγω του θέματος της απαγόρευσης. Το άρθρο δηλώνει emphatically ότι το ΠΑΣ δε θα μπορέσει ποτέ να επιτύχει όσα στοχεύει αν δε βρεθεί επιχορήγηση ούτως ώστε να χρηματοδοτήσει μία Γραμματεία ολικής απασχόλησης. Το άρθρο, εν τέλει, θέτει το ερώτημα εάν το ΠΑΣ έχει έναν συνεχιζόμενο ρόλο στον 21^ο αιώνα, και καταλήγει με το να προτείνει τρία αλληλένδετα θέματα που υποδηλώνουν ότι το ΠΑΣ είναι πιο αναγκαίο από ποτέ.

Η Αρχαιολογία και από τις δύο πλευρές των σιδερένιων καγκέλων Alejandro F. Haber

Η ετήσια εκδήλωση μνήμης της άφιξης του Κολόμβου στις Αμερικές, όπως αυτή συμβαίνει στην Αργεντινή, βοηθάει στη δημιουργία ώριμων ερωτημάτων σχετικά με την κατανόηση της αρχαιολογίας ως γνώσης. Για τις Ιθαγενείς ομάδες, είναι η επέτειος της τελευταίας μέρας της ανεξαρτησίας των Ιθαγενών πληθυσμών. Οι αρχαιολόγοι θα πρέπει να αναρωτηθούν πώς τοποθετούνται οι ίδιοι όταν μελετούν τον κόσμο και τα αντικείμενα των Ιθαγενών πληθυσμών. Το άρθρο σχολιάζει ερμηνείες ‘πρωτοπόρων’ Αργεντινών αρχαιολόγων, μαζί με την ιδέα του ‘μεταφυσικού χάσματος’ πάνω στο οποίο η αρχαιολογία οικοδομεί το αντικείμενό της: την απόσταση μεταξύ της πραγματικότητας του κόσμου των Ιθαγενών πληθυσμών και του αρχαιολόγου που διεκδικεί γνώση μέσω της επιστημονικής μεθόδου. Στον 21^ο αιώνα, υπάρχουν ακόμα ερωτήματα σχετικά με την αρχαιολογία, η οποία, εάν θεωρηθεί ως μία απο-αποικιακή πρακτική, οφείλει να περιλαμβάνει τη διαδικασία της απο-αποικιοποίησης της ίδιας της αρχαιολογίας. Η Αρχαιολογία Ενός Κόσμου παρέχει τις συνθήκες για τη συνέχιση αυτής της απο-αποικιοκρατικής προσπάθειας.

Ένας Κόσμος, Ένας Χώρος Martin Hall

Αυτό το άρθρο ακολουθεί την ιστορία του Παγκόσμιου Αρχαιολογικού Συμβουλίου από μία Νοτιοαφρικανική οπτική γωνία – μία κατάλληλη οπτική, δεδομένου ότι το ΠΑΣ δημιουργήθηκε γύρω από το θέμα του απαρτχάιντ και της σχέσης μεταξύ της μελέτης του παρελθόντος και της πολιτικής του παρόντος. Ενώ το απαρτχάιντ ήταν ένα ευδιάκριτο θέμα, μετέπειτα ζητήματα τα οποία αντιμετώπισε το ΠΑΣ δεν υπήρξαν τόσο ξεκάθαρα και ενίοτε οδήγησαν σε αβεβαιότητα. Η ιδέα της Αρχαιολογίας Ενός Κόσμου την οποία ενστερνίζεται το ΠΑΣ μπορεί να θεωρηθεί ως μία συνεχιζόμενη σειρά ενεργών διαλογισμών πάνω σε μία θεμελιακή πρόταση. Ο κόσμος μας όμως έχει αλλάξει. Νέες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας προσφέρουν το θάνατο εκείνης της απόστασης που υπήρξε στο παρελθόν ένας τόσο περιοριστικός παράγοντας για προοδευτικά παγκόσμια κινήματα. Μέσα σε μερικά χρόνια, σχετικά καλή δικτυακή σύνδεση θα είναι διαθέσιμη με χαμηλό κόστος σε κάθε πόλη του κόσμου. Παγκόσμιοι οργανισμοί που μάχονται καθιερωμένα συμφέροντα θα είναι ευλύγιστα δίκτυα που θα οργανώνονται γύρω από τοπικά θέματα ενώ παράλληλα θα μοιράζονται πληροφορίες και πόρους σε μία παγκόσμια κλίμακα. Αυτό προσφέρει συναρπαστικές δυνατότητες για το κίνημα του Ενός Κόσμου, το οποίο συμμετέχει ταυτόχρονα στις περιπλοκότητες τοπικών συνθηκών και τις ευκαιρίες παγκόσμιων συμμαχιών.

Το Παγκόσμιο Αρχαιολογικό Συμβούλιο: Επεκτείνοντας το Όραμα

Claire Smith

Αυτό το άρθρο κάνει μία επισκόπηση της πρόσφατης ιστορίας, επιτευγμάτων και μελλοντικών κατευθύνσεων του Παγκόσμιου Αρχαιολογικού Συμβουλίου. Μετά από μία επισκόπηση της οργανωτικής διάρθρωσης του ΠΑΣ, με εκλεγμένα μέλη από 14 περιοχές του πλανήτη, η συγγραφέας επεξηγεί το εκδοτικό πρόγραμμα και τα επερχόμενα Ενδιάμεσα Συνέδρια, παροτρύνοντας τη συμμετοχή ανθρώπων από όλον τον κόσμο. Σημειώνει ότι το ΠΑΣ έχει αναλάβει με συνέπεια έναν ηγετικό ρόλο στην υποστήριξη ιθαγενών αρχαιολόγων σε νομικές υποθέσεις προστασίας του περιβάλλοντος και ηθικής εξάσκησης της αρχαιολογίας. Επιπλέον, έχει υποστηρίξει την ανάπτυξη και ενθάρρυνση αρχαιολογικών κοινοτήτων και αρχών σε περιοχές όπου οι οικονομικές και πολιτικές συνθήκες καθιστούν κάτι τέτοιο δύσκολο να συνεχιστεί. Η δέσμευση του ΠΑΣ για πολυφωνία είναι έκδηλη στη μεγάλη ετερογένεια των ανθρώπων που συμμετέχουν στα συνέδριά του – για παράδειγμα, άνθρωποι από 75 χώρες συμμετείχαν στο ΠΑΣ-5 στην Ουάσιγκτον. Αυτό έχει επιπτώσεις όχι μόνο από την άποψη της παγκόσμιας διαφορετικότητας, αλλά και από την άποψη της δυνατότητας να ακούμε, και της πρόθεσης να σεβόμαστε, τις φωνές διάσπαρτων ομάδων μέσα σε χώρες, όπως τις φωνές Ιθαγενών πληθυσμών. Τη δέσμευση του ΠΑΣ για πολυφωνία έρχεται να συνδράμει η αφοσίωσή του στην κοινωνική δικαιοσύνη, προφανώς όχι μόνο όσον αφορά στις πολιτικές θέσεις του ΠΑΣ, αλλά και μέσω του τρόπου με τον οποίο το ΠΑΣ αντιμετωπίζει τέτοια θέματα στην αρχαιολογική θεωρία, μέθοδο και πρακτική. Με τη συνεργασία τα μέλη του ΠΑΣ επιτυγχάνουν μία πλουσιότερη, πιο εκλεπτυσμένη, πιο επιστημονική και πιο δίκαιη αρχαιολογία. Επιπλέον, το ΠΑΣ χρησιμεύει ως ένα πρότυπο για την απο-αποικιοποίηση άλλων επιστημών. Κατά τη διάρκεια της θητείας τους, οι τωρινοί Σύμβουλοι ελπίζουν να συνδράμουν το ΠΑΣ στην προσπάθειά του να γίνει πιο ενωμένο, καλύτερα επιχορηγούμενο και περισσότερο αποτελεσματικό πολιτικά, όπως και ικανότερο στο να συνδέει αρχαιολόγους από όλον τον κόσμο και να τους στηρίζει με πρακτικά μέτρα που ωφελούν τις κοινότητές τους. Με αυτόν τον τρόπο οι Σύμβουλοι ελπίζουν να επεκτείνουν το όραμα των ιδρυτών του ΠΑΣ.

Επιστημονικό Περιοδικό Περιβάλλοντος και Πολιτισμού (Journal of Environment and Culture)

Το *Επιστημονικό Περιοδικό Περιβάλλοντος και Πολιτισμού* (JEC) είναι μία επίσημη έκδοση του Τμήματος Αρχαιολογίας και Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου του Ιμπατάν, στο Ιμπατάν της Νιγηρίας. Το Τμήμα έχει επίσης την αιγίδα της έκδοσης του επιτυχημένου, δημοφιλούς και επιμορφωτικού *Επιστημονικού Περιοδικού Δυτικής Αφρικανικής Αρχαιολογίας* (West African Journal of Archaeology), επομένως το Επιστημονικό Περιοδικό Περιβάλλοντος και Πολιτισμού είναι μία νέα προσθήκη στις επιστημονικές του εκδόσεις. Το γνωστικό πεδίο του περιοδικού συμπεριλαμβάνει την απόκτηση γνώσης σχετικά με το περιβάλλον και τον πολιτισμό οπουδήποτε στον κόσμο, και τη δημοσίευση της γνώσης σχετικά με τη διαμόρφωση και εφαρμογή πολιτικών μέτρων σε τοπικό (στη Νιγηρία) και σε παγκόσμιο επίπεδο. Η γένεση του περιοδικού προέρχεται από την ανάγκη αντίδρασης στον αισθητό κίνδυνο που απειλεί τα θεμέλια της ανθρωπότητας, όπως σήμερα εκφράζονται από τον μοντερνισμό, και ο οποίος ενδεχομένως να έχει σοβαρές επιπλοκές για τις σχέσεις μεταξύ ατόμων, κοινοτήτων και εθνών στο εγγύς μέλλον. Σύμφωνα με όλα εκείνα τα προφανή στοιχεία, η Αφρική βρίσκεται στην πρώτη γραμμή αυτού του κινδύνου, και η Νιγηρία μπορεί να βρίσκεται ήδη στο καταστροφικό του διάβα με το τρόπο που οι πολίτες της διοργανώνουν αλληπάλληλες διαδηλώσεις. Το περιοδικό είναι διεθνούς εμβέλειας, διεπιστημονικής φύσης και πραγματιστικής κατεύθυνσης. Η κυριότερη λειτουργία του είναι η ευρύτερη διάνοιξη ενός διαλόγου πάνω στη διαδραστική φύση του πολιτισμού και του περιβάλλοντος και στο πώς πορεύεται η ανθρωπότητα μέσα στη δυναμική επιστημονικών, οικονομικών και πολιτικών ανταλλαγών, όπου τέτοιες αλληλεπιδράσεις είναι τοπικές και παγκόσμιες. Στο πνεύμα αυτής της κατεύθυνσης αυτοκριτικής, διεπιστημονικότητας και σύγκρισης είναι ευπρόσδεκτα άρθρα από κάθε γνωστικό πεδίο της ανθρώπινης έρευνας,

επιστημονικής, θρησκευτικής, ιστορικής, κοινωνιολογικής ή φιλοσοφικής. Τα άρθρα θα πρέπει να περιλαμβάνουν κριτικές θεωρήσεις του πολιτισμού και του περιβάλλοντος, με ανεξάρτητες ή συλλογικές προσεγγίσεις, προσεγγίσεις εξειδικευμένες ή διαχρονικές. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη συνδρομή, απευθυνθείτε στον Dr J.O. Aleru, στην ηλεκτρονική διεύθυνση olualeru@yahoo.com, ενώ για πληροφορίες σχετικά με την υποβολή άρθρων στο περιοδικό απευθυνθείτε στον Αρχισυντάκτη, στην ηλεκτρονική διεύθυνση Journal-Environmentculture@yahoo.co.uk.

Νοτιοαμερικανική Αρχαιολογία (Arqueología Suramericana / Arqueologia Sul-Americana)

Η Νότιος Αμερική είναι μία ενεργή περιοχή στην παραγωγή της αρχαιολογικής γνώσης και τη διαμόρφωση εναλλακτικών προσεγγίσεων του παρελθόντος, και από μία διεπιστημονική και από μία εξειδικευμένη άποψη. Παρά ταύτα, μέχρι σήμερα δεν υπήρχε γραπτό μέσον για τη μετάδοση της πολιτιστικής παραγωγής αυτής της υποηπείρου, το οποίο να σχετίζεται με τις επιστημονικές συζητήσεις για το παρελθόν βασισμένες σε αντικείμενα. Αυτός είναι ο λόγος της συλλογικής εργασίας Νοτιοαμερικανών αρχαιολόγων για τη δημιουργία ενός νέου επιστημονικού περιοδικού, της *Νοτιοαμερικανικής Αρχαιολογίας* (Arqueología Suramericana/Arqueologia Sul-Americana), που εκδίδεται από το Τμήμα Ανθρωπολογίας του Πανεπιστημίου Cauca στην Κολομβία με την υποστήριξη του Παγκόσμιου Αρχαιολογικού Συμβουλίου. Σύμφωνα με τους σκοπούς του ΠΑΣ, το περιοδικό επιδιώκει την προώθηση και διάδοση της αρχαιολογικής παραγωγής και άλλων σχετικών επιστημών στη Νότιο Αμερική, με έμφαση σε μία κριτική οπτική που επιτρέπει το διάλογο με αναπαραστάσεις του παρελθόντος που είθισται να περιθωριοποιούνται από τους ακαδημαϊκούς κύκλους. Το περιοδικό ευελπιστεί ότι θα δημιουργήσει γέφυρες κατανόησης, επικοινωνίας και διαλόγου μεταξύ των δύο μεγάλων Νοτιοαμερικανικών κόσμων, της Βραζιλίας και των Ισπανόφωνων χωρών, οι οποίοι επίμονα αγνούσαν ο ένας τον άλλον για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα. Είναι λυπηρό το γεγονός ότι το εμπόδιο των δύο παρεμφερών γλωσσών χωρίζει την υποήπειρο κατ' αυτόν τον τρόπο, ειδικά επειδή οι Νοτιοαμερικανικές χώρες μοιράζονται κοινά προβλήματα και δυνατότητες που μπορούν να αντιμετωπιστούν με συλλογικές προσπάθειες, όπως η παρούσα, οι οποίες προσπαθούν να υπερσκελίσουν τα εμπόδια που υψώνονται από την εκούσια άγνοια των άλλων.

Πληροφορίες από τον Cristóbel Gneeco, cgnecco@ucauca.edu.co, ή τον Alejandro Haber, afhaber@arnet.com.ar.